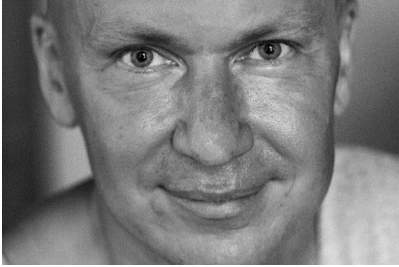

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

1) See 1902. aastal Alabamas loodud ettevõtte alustas naiste- ja lasteriidetega, ent rohkem koguti tuntuks siiski spordimaailmas, kus oldi 1920. aastail pioneeriks nt klassikalise krae ja kapuutsita dressipluusi (*sweatshirt*, pilt paremal) sporditurule toomisel. Hiljem ongi suuremalt toimetatud USA turul, kus oldi mõnd aega kogu MLB ametlik mänguriidetega ainuvarustaja, 2010. aastal aga tehti muuhulgas leping Harlem Globetrottersi univormide tootmiseks. Tänapäevaks on siiski pöördunud rohkem vaba aja riidete tootmise suunas. **Mis kaubamärk?**

2) “Arvan, et hea meelelahutus peaks Tallinnas olemas olema, selle järel ei pea Stockholmist sõitma,” põhjendas küsitav (pildil vasakul), miks ta avas Suur-Karja tänaval oma muuseum-kunstigalerii nimega Tallinna Portreegalerii. Seal on ta korraldanud nii kontserte, näituseid (teemadel Jaak Joala, Paul Keres, avanäitus aastal 2013 oli aga Raissa Gorbatsšovast) kui ka muud huvitavat. Aastaid Moskvast elanud mees ongi oma tegemised

suunanud eeskätt ida poolt tulevate külaliste huvidest lähtuvalt, kinnitades, et tal on sealpool piiri palju jõukaid sõpru, kellele meeldib siin käia. **Kes?**

3) 1962. aastal avaldas nõukogude teadlane Pjotr Ufimtsev raamatu difraktsiooniteooria kasutamise võimalustest. Hiljem kasvas sellest esialgu 6500-lise trükiarvuga ilmutatud raamatust välja tähelepanuväärne teooria, millega töötamine viis Ufimtsevi 1990. aastal kodumaalt eemale, USA-sse Northropi firma teenistusse, arendama uut tehnoloogiat ja toodet nimega *Spirit*. **Mis tehnoloogia pioneeriks Ufimtsevit peetakse?**

4) 2010. aastal omandas üks Eestigi turul askeldav tarkvaraettevõtte suure osa internetiteenuseid pakkuvast firmast Verisign ning võttis pärast seda kasutusele uue logo (pilt vasakul). Toimunud tehingud tekitasid asjaomastes ringkondades kuulujutu, nagu oleks ettevõtte maksnud oma uue logo eest koguni üle miljardi dollari, mis teinuks sellest üldse kõigi aegade kalleima logo. Tegelikult oli vähem põnev, miljard ja natuke peale käidi välja siiski kogu tehingu eest. **Kelle logo on pildil?**

5) See Londonis baseeruv klassikalise muusika online-ajakiri (poolik logo all pildil) alustas tegevust 2008. aastal ja nimetab end ise suurimaks omalaadseks maailmas. Silma hoitakse peal kogu klassikamaailmal (kontserdiülevaated, intervjuud jm), kuid eeskätt köidetakse tähelepanu iga-aastaste statistiliste ülevaadete avaldamisega, mistõttu teame täna sedagi, et meie Arvo Pärt on olnud juba 7 aastat järjest enim esitatud elav nüüdishelilooja maailmas. **Mis portaal/ajakiri?**

6) See astrilaadsete seltsi korvõieliste sugukonda kuuluv taime perekond (ld *Bidens*) on tuntud oma kisaliste ja nakkuvate viljade tõttu, mis igale poole hästi kinni jäävad (vt lisatud pilti nendega kaetud kindast). Pildil näete selle taimepere Eestis levinuimat liiki (kolmis..., tuntud rahvapäraselt ka kui porilill), mis armastab kasvada niiskeis paigus ja on tuntud oma allergiavastase toime poolest. Kuid sama nime kannab ka üks pika ajaloo ja huvitava arhitektuuriga linn Doonau kaldal, nn “Väike Viin“ (u 160 000 elanikku). See Bukarestist 75 km kaugusel, teisel pool Bulgaaria piiri asuv linn on olnud sealtkandi oluline kultuuri- ja majanduskeskus ja tänini tähtis jõesadam. **Mis taim, mis linn?**

7) Üks perepoegadest (1871-1957) oli kunstnik, kes võitis hõbemedali maalikunstis 1924. aasta Pariisi olümpia kunstikonkursil, tõustes selliselt üldse oma kodumaa esimeseks olümpiamedalistiks. Teine poeg, eelmise vanem vend (1865-1939), jõudis pisut varem aga veelgi suurema tunnustuseni, võites 1923. aastal Nobeli kirjanduspreemia. Kunstnikuna oli omas ajas tuntud ka vendade isa (1839-1922). **Mis oli kõigi nende ühine perekonnanimi?**

8) Üks tuntud piiblisalm kõlab: „Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu.“ Õeldakse, et see salm kirjeldab Jumala ja inimeste vahelisi suhteid ülimalt tabavalt ja nii on see ka populaarne plakatite, tätoveeringute, grafitite jmt populaarkultuuri teema, ikka oma 3-osalisel klassikalisel kujul: raamatu nimi, peatüki ja värsinumber. **Nimetage see värss?** (2 õiget osist annavad 1 punkti)

9) Siin pildil nähtav USA kolmeastmeline rakett oli käigus aastatel 1965-1973. See on siiani pikim, raskeim ja võimsaim kanderakett, mida inimkond eales kasutanud. Rakett töötati välja Apollo Kuulendude programmi jaoks ning seda tarvitati hiljem ka USA esimese kosmosejaama Skylabi orbiidile viimiseks. Täna on see jäänud ainsaks kanderaketiks, mis viinud inimese Maa-lähedasest orbiidist kaugemale. **Mis nime kandis küsitav kanderakett?**

10) Seda nime kannab 1999. aastal Suurbritannias loodud vitamiine, toidulisandeid jmt tooteid pakuv ettevõtte, mille produktid on tuntud ka Eesti turul, ent samamoodi nimetatakse ka üht konkreetset sinakasrohelist värvipigmenti (hüdreeritud kroom(III)oksiid), mida näete pildil paremal. **Mis nimi?**

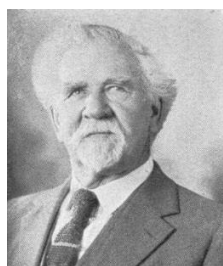
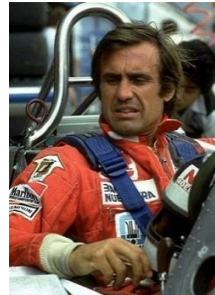

11) See Šoti mäetipp (Ben ..., 974 m, vasakul pildil) asub samanimelise järve (Loch ...) kaldal. See on kõige lõunapoolsem Munro mägedest, looduskaunis ja populaarne matkamise paik, mille tuntuks on toonud kaasa samanimeliste mägede, järvede, asulate jm tekke mujalgi (Tasmaania, Uus-Meremaa, USA, Kanada).

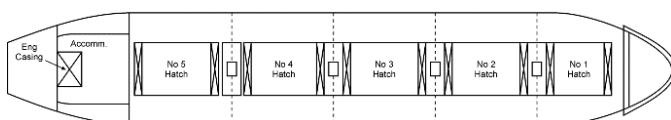
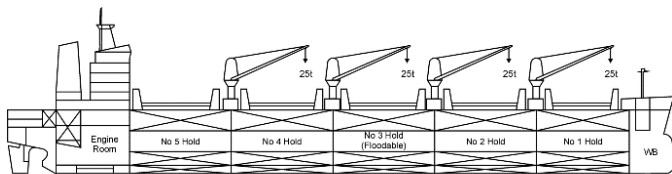
Tuntuim neist muudest mägedest on ilmselt Utah' osariigis asuv tipp (2961 m), mida mõned kõlakad on omakorda nimetanud Paramounti studio esimese logo inspiratsiooni allikaks (paremal pildil). **Mis nimi täidab lüngad?**

12) Ta pööras Brabhami, Lotuse, Ferrari ja Williamsi rooli ning noppis 12 F1 etapivõitu, ent MM-tiitlit ei saanud (kõige lähemale jõudis ta tiitlile aastal 1981, mil see libises ühepunktise vahega Nelson Piquet'le vaid tänu küsitava ebaõnnestunud sõidule viimasel etapil). Lisaks tegeles küsitav (tema pilte näete paremal) rallispordiga, jõudes sellelgi alal MM-poodiumile. Hilisemas elus oli edukas poliitik, kellele pakuti koguni kodumaa presidendiks kandideerimist. **Kes?**

13) Selle värvika eestlase (1861-1931, pilt vasakul) põrmu hoiti Tartus Maarja kirikus. Kui kirik 1941. aastal tules hävis, koguti urni asukohast põlengujärgselt kokku uus tuhk, mida kirjandusmuuseumi seinte vahel edasi säilitati, kuni see 1997. aastal Tori kalmistule maha maeti. Küsitav ise jõudis pikalt elada Hollandi Ida-Indias, töötada fotograafina Hollandi koloniaalarmee heaks, veeta pensionipõlve Hollywoodis, avaldada Eestis ajaloolisi üllitisi („Üleüldine isamaa ajalugu“ 1893), kirjutada rahvusromantilisi jutustusi („Hilda“, „Leili“, „Uudu ja Meeta“ jt) jne. Ja veel: kirjandusmuuseumis on tänini talle tema poolt Indoneesiast kogutud bali tekste kandvad palmilehed! **Kes?**

14) Akadeemilises maailmas tähistatakse selle nimetusega lugupeetud isikute auks nende eluajal ja nende tunnustuseks (oluline sünnipäev, pensionile jäämine vm põhjus) välja antud akadeemilist kogumikku, kus oma kirjatöödega esinevad austatava kolleegid, sõbrad ja endised õpilased. Küsitaval, enne I maailmasõda saksa keeles levima hakanud pidulikult terminil on olemas ka ladinakeelne paralleelnimi *liber amicorum* ('sõprade raamat'). **Mis nimetus?**

15) Nii kutsutakse tahketest osadest (tolmust kuni mitmekiloste tükkideni) koosnevat ning lahtiselt laeva lastiruumis veetavat kaupa, nt kivisütt, maaki, teravilja vmt. Tallinna Sadama andmetel töödeldakse sellist kraami nii Muuga sadamas kui ka Paldiski Lõunasadamas. Selle veoks on olemas omaette tüüpi kaubalaevu, mille joonist näete ka pildil vasakul. **Mis last?**

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

16) Teda (s 1941) on nimetatud korrektseks ja isegi pedantseks, visaks tegijaks. Ta on inglise filoloog, tõlk ja õppejõud, olnud Tartu Ülikooli vabade kunstide professor. Tema peahuvi on teatrisuunaline, ta on avaldanud sel teemal artikleid ning teinud tõlkeid (Faulkner, Joyce, Williams, Woolf). 1995. aastal ilmus Eesti mõtteloo sarjas tema kirjutiste kogumik “Hecuba pärast”, 2011. aastal tuli aga välja ülevaateteos “Eesti teater I”, mida on nimetatud ka esimeseks katseks anda Eesti teatri arengu kogupilt. **Kes?**

17) See organisatsioon (nende Genfi peakorter on vasakul pildil) loodi 70 aastat tagasi, 7. aprillil 1948. Liikmeskonda kuulub üle 190 riigi, kuid nende hulka ei kuulu näiteks Kuuba ja Liechtenstein. Organisatsiooni peadirektor on endine Etioopia välisminister Tedros Adhanom (paremal pildil), oma tegevuse edendamiseks kasutatakse hea tahte saadikute abi, kelle hulka kuuluvad nt New Yorgi endine linnapea Michael

Bloomberg ja Hiina kompartei liidri Xi Jinpingi abikaasa, laulja Peng Liyuan, kuid enam ei kuulu sellelt kohalt skandaaliga loobuma sunnitud Zimbabwe eksdiktatuur Robert Mugabe. **Mis organisatsioon?**

18) Vasakul pildil kannab ta Eesti mundrit, paremal on temast saanud juba Punaarmee kindral. 1940. aasta septembris sai temast punaväe territoriaalse Eesti laskurkorpuse komandör, 1941. aasta alul teenis ta välja kindralleitnandi auastme. Kahjuks oli temagi saatus sarnane paljudele toonastele Eesti riigi juhtivatele tegelastele – ta lasti 1942. aastal maha. **Kes?**

19) Ta oli üks õnnetu surelik naine, kes uskus, et on parem kuduja, kui jumalanna Athena ning otsustas viimase endaga võistleva kutsuda. See häbematus maksis talle kätte ning karistuseks moondus ta elukaks, kellele võrkude kudumine on igapäevane tegevus – ämblikuks. Gustave Dore nägemus temast on pildil paremal. **Kes?**

20) Kuulete muusikapala “Mu viimane tango” ansambli Suveniir esituses. Selle laulu autor on Daugavpilsis sündinud ja Riias surnud tangokuningas (1892-1975), mees, keda on muu hulgas nimetatud Raimonds Paulsi õpetajaks ja kelle saatus sarnanes pisut Raimond Valgre omale: tundus enne II maailmasõda, rinde-esinemised sõjapäevil, mahavaikimine pärast sõda, hilisem rehabiliteerimine. Tema laule on teiste hulgas laulnud nt Pjotr Leštšenko ja Klaudia Sulženko. Mõned tema tuntud palad: “Mustad silmad”, “Sinised silmad”, “Musenka”, “Maga, mu vaene süda” jt. **Kes?**

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

21) Küsime 1851. aastal loodud kirjastust (osaline logo paremal pildil), mis on spetsialiseerunud eeskätt akadeemilisele turule ning kogunud tuntust rohkem humanitaaria ja sotsiaalia vallas. Kirjastuse nimega ühtib esimesel pildil nähtava laulja ja näitleja, 1968. aasta Tony auhinna võitja perekonnanimi. See daam on meile eeskätt tuntud kui tõusiklik proua Hyacinth

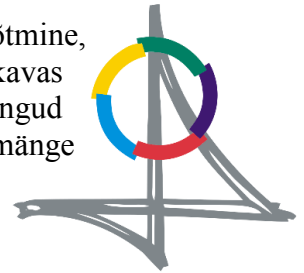

Bucket omanimelisest 1990. aastate telesarjast. **Kes?** (2p annab ka kirjastuse nime ära arvamine)

22) 8. septembril 2013 varastati Tartu Kunstimuuseumist purgitäis sitta. See oli maineka kunstniku Jaan Toomiku sitt ja ühtlasi osake tema loodud kunstist – näitusel olnud installatsioonist. Süüdlane oli samuti mainekas kunstnik, kes oli teo toime pannud soovist “diskussiooni tekitada”. Purgi hiivanud skulptor keskendub loomingus valdavalt detailideni läbi mõeldud suuremahulistele skulptuuri-, heli- ja ruumiinstallatsioonidele. Ta on võitnud Kristjan Raua nimelise kunstipreemia (2014) ja Köler Prize'i peapreemia (2014). Tema loomingut: “Aed” (2012), “Jumala hää” (2013), “Nukkude väljak” (2014), “Majakas” (2015). Tema loodud on ka parimale eestikeelsele spordiraamatule antav Georg Hackenschmidti auhinnaskulptuur (vasakul pildil). **Kes?**

23) Need üle 4 aasta peetavad mängud (logo paremal pildil) olevat unikaalne ettevõtmine, kuna seal jagatakse medaleid nii spordivõistlustel kui ka kunstikonkurssidel (mängude kavas on nt kergetõustik, korvpall, jalgpall, aga ka laulmine, tantsimine, fotograafia jm). I mängud peeti 1989 Marokos, 2021 kogunetakse aga Kanadas Moncton-Dieppes. Kokku on mängu korraldaval organisatsioonil CIJF tänaseks 57 liiget ja lisaks veel 23 vaatlejaliiget, Eesti liitus vaatlejajana aastal 2010. Esimesed Eesti esindajad, Eesti Tantsu Agentuur ja fotograaf Jaanus Samma, löid kaasa 2013. aasta mängudel Prantsusmaal Nizzas.

Mis mängud?

24) See on endise NSV Liidu aladel hästi tuntud, muuseumides jm laialdaselt kasutatav mittetoksiline loorpaber, mida valmistatakse pikakiulisest puuvillast ja millel on mitmesuguseid kasutamisevõimalusi. Muuseumides tarvitatakse seda esemete säilitamiseks ja restaureerimisel, kuid lisaks kasutatakse seda mujalgi – näiteks samanimelise elektriisolatsioonimaterjali valmistamisel. **Mis paber?**

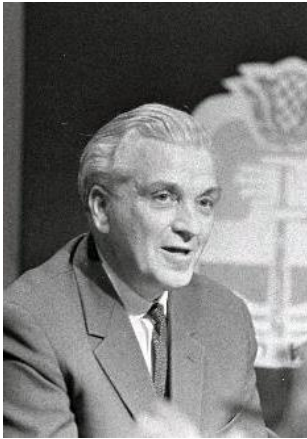
25) Nii nimetati Rootsi sõjaväelasi, kes moodustasid Karl XI reformide järel sealse sõjaväe ja näitasid ennast mõnda aega üpris heast küljest ka Põhjasõjas. Küsitavaid sõdureid iseloomustasid tugev distsipliin, rohke piikide-täakide kasutamine ja uljas rünnakutaktika. Ajalukku on läinud nende “surmamarss” ehk 1718-1719 aasta talvel toimunud katastroofiliste tulemustega taganemine Norrast üle Tydali mägede Rootsimaale, mille käigus hukkus ligi 4000 rännakut alustanud sõdurit. Sama nime kannab ka Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Verner von Heidenstami üks tuntumaid teoseid. **Mis nimetus?**

26) Noorema rahva hulgas lööb viimasel ajal laineid üks veebipood, kust huvilised saavad soetada oma kodukandi (või oma meelispäiga) nime kandvaid pusasid (vt pilti), mis pidid praegu olema vaat et “kõige kuumem asi üldse”. **Mis pood?**

27) Seda Türgi-Traakia piirkonda iseloomustavad reisiraamatud nii: „Männimetsad, põllud, künkad, peaaegu autovabad asfalteeritud teed, kümned mõlema sõdinud poole monumendid ja kalmistud, võrtsiks vaateid Dardanelle läbivale laevaderodule ja teisel Traakia merele.“ Sõda seal omal ajal tõesti peeti, seal peetud lahing oli nimelt Osmani impeeriumi üldse ainsaks suurvõiduks I maailmasõjas, ent seegi võit saadi kätte alles pärast hiiglaslikke, eri andmetel kuni 500 000-ni küündivaid inimkaotusi. **Mis nime see I maailmasõja lahing kandis?**

28) Käärid ja tippametnik on ikka kokku käinud nagu sukk ja saabas. Näete siin üht endist kultuuriministrit (1918-1986, ministritoolil aastail 1964-1973) Eesti Spordimuuseumit (1971) ja Tobiase muuseumit (1973)

avamas. Seda laskurkorpuse veterani on nimetatud läbi aegade üheks kultuurikaugemaks kultuuriministriks, ajalukku läks ta nt 1968. aastal P.-E. Rummo näidendi „Tuhkatriinumäng“ ärakeelamisega Vanemuises. Temaga sama perekonnanime kannab kunstnik, stilist ja fotograaf Grete..., rokkar Evestuse

abikaasa. **Kes?**

29) See on sügavuselt teine süvik Atlandi ookeanis. Asub see samanimeliste saarte lähistel Atlandi lõunaosas ja selle maksimaalse sügavuse kohta liiguvad erinevad numbrid, mis jäävad vahemikku 8264-8428 meetrit. Süviku lõunapoolne ots, sügavusega 7235 meetrit, ulatub aga ühtlasi kokkuleppelise Lõuna-Jäämere aladele, mistõttu on tegu ka selle tingliku ookeani sügavaima paigaga. **Mis süvikust on jutt? (Olge täpsed!)**

30) 2009. aastal löid kolm suurt plaaditootjat (Universal Music, Sony Music ja Warner Music) New Yorgis käed ja rajasid ühise muusikavideote “majutusteenuse” enda toodangu paremaks levitamiseks. Muusikavideote striimimine hakkas toimuma nii Youtube’is kui ka eraldi veebikeskkonnas. Kuigi küsitav veebileht on geograafiliste piirangutega ja Eestis ei toimi, on osa eelnimetatud tootjate “ametlikest” videotest Youtube’is siiski Eesti muusikasõprade rõõmuks avatavad, kandes küsitava kaubamärgi logosid. **Mis nime see teenus kannab?**

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

31) Piltidel on mõned näited 20. sajandil lõpul tekkinud iseloomulikust orgaaniliselt vormikast, kohati isegi

tilgakujulisest arhitektuurstiilist. Tänapäevaks on küsitav termin kasutusele läinud juba ka arhitektuurist väljaspool, näiteks tööstusdisainis. **Kuidas seda stiili nimetatakse?**

32) Seda režissöör Alex Garlandi käe alt tulnud tänavust filmi on žanriliselt määratletud nii ulme- kui ka õudusfilmiks ning see räägib loo teadlastest, kes satuvad uurima üht salapärast keelutsooni ja mis nendega seal kõik juhtub. Peaosades Natalie Portman, Jennifer Jason Leigh, Oscar Isaac jt. Film baseerub Jeff VanderMeeri samanimelise romaanile ja kuigi USA kinodes ei läinud sel liiga hästi, on see juba jõudnud fännidelt koguda omajagu positiivset tagasisidet (stiilis „mind-blowing“,

“hirmutavalt eriline”, “viimaste aastate parim ulmefilm” jne). Kinodesse see meil jõua, tuleb vaadata Netflixis. **Mis film?**

33) See tõenäoliselt Ungari päritolu kunstnik elas 16. sajandil ning lõi oma teosed hilisgooti ning varase renessansi stiilis. Tema nimi pole teada, tuntakse teda vaid täheühendi kaudu, millega ta oma maale viseeris. Pildil (paremal) näete tema ilmselt tuntuimat teost “Külaskäik”, mis asub Ungari rahvusmuuseumis ja millel on jäädvustatud Neitsi Maarja ning püha Eliisabeti kohtumine. Küsitavat kunstnikku esitleva täheühenduse abil võib aga veel ära tunda nt ühe kiiruse mõõtühiku või USA osariigi (“The Magnolia State”). **Mis täheühendist on jutt?**

34) 1898. aastal avastasid britid Ramsay ja Travers uue keemilise elemendi, mille järjekorranumber on 36. See on lõhnatu, maitsetu ja värvitu väärisgaas, mida loetakse mittetoksiliseks, ent lämmatavaks. Gaasi leidub ka Maa atmosfääris, see on kasutusel valgustite tootmisel, fotograafias ja laserite juures, 1960. aastal valmistati selle abil aga uus meetri standard. **Mis gaas?**

35) Nii kutsutakse peamiselt Lõuna-Aasias toodetavaid destilleeritud alkoholseid jooke, mille tooraineks on enamasti kookos, riis ja suhkur (ent tooraine võib eri maades varieeruda). Kookospõhise joogi valmistamise esirinnas on Sri Lanka, Indoneesias kuulub tuntumate selle tootjate hulka aga Batavia Company. **Mis jook?** (Olge täpsed!)

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

36) Küsitava kotitootja asutas üks omal ajal Prahast lahkuma sunnitud juudi päritolu käsitöömeister. Tema pisikesest töökojast Sohos on tänaseks kasvanud ettevõtte, mille käekotid on olnud aastaid nii Inglise kuninganna kui ka Margaret Thatcheri lemmikuteks. Kuningannal näiteks olevat tänaseks öeldavasti varutud juba üle 200 erineva selle firma käekoti. Mudeleid: Traviata, Adagio, Bellini, Judi, Diva, Aida. **Mis firma?**

37) **Mis aasta?** (+- 1 aasta 1 punkt)

- Tegevust alustasid Eesti Vabaõhumuuseum ja Tallinna Moemaja
- Andrei Gromõkost sai NSV Liidu välisminister
- Parima filmi Oscar läks filmile “80 päevaga ümber maailma”
- Sündisid Osama bin Laden, Aleksandra Marinina, Aki Kaurismäki
- Surid Arturo Toscanini, Dorothy L. Sayers, Just Knud Qvigstad

38) Isa, hüüdnimega Kuningas (The King, vasak pilt), kerkis veerandsada aastat kestnud karjääri toel oma ala suurnimeks maailmas. Tagantjärele valiti ta oma alal ka sajandi All-Stars tiimi liikmeks, seda vaatamata asjaolule, et nt MM-võistlustelt on tal ette näidata vaid hõbe (1973) ja pronks (1972). Tema tütar (parem pilt) astub aga jõudsalt kergejõustikurada, olles mitmekordne oma riigi meister mitmevõistluses. **Mis on nende ühine perekonnanimi?**

Mis on nende ühine

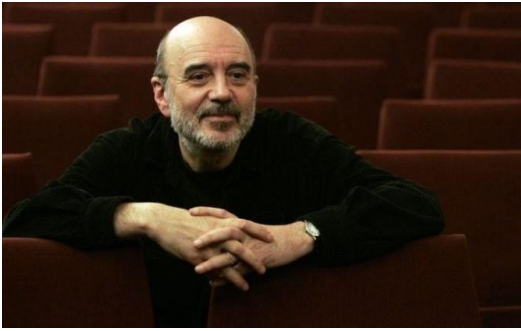
perekonnanimi?

39) Küsitav riik, ajalooline guarani indiaanlaste asuala, kuulutas end iseseisvaks 1811. aastal. Täna sel päeval asub selles riigis Lõuna-Ameerika jalgpalli süda, teisisõnu kontinentaalse jalgpalliföderatsiooni CONMEBOL peakorter, koos piirkondliku jalgpallimuuseumiga (pildil vasakul). **Mis riik?**

40) Kuulete ühe 1976. aastal loodud ansambli tuntuimat lugu. Küsitav kollektiiv olla müünud üle 75 miljoni albumi ning torkab silma oma kosmoseteemaliste plaadiümbristega. **Mis ansambel?**

41) Küsitav teatrimees (1943-2012) võrdles kord teatrit jalgpalliga, soovides, et publiku tähelepanu liiguks näitlejalt näitlejale samamoodi, nagu see liigub staadionil mängijalt mängijale. Ta on öelnud umbes nii: „Kui pall on teie käes, siis on teie soolo. Kui teil aga palli ei ole, töötate partneri heaks, kellel see on. Skoorimise nimel töötame me ühiselt!“ Ta oli Anatoli Efrose õpilane ja EMTA teatriõppejõud, ent õpetas teatrit ka mujal, nt Pittsburghis (USA). Lavastada jõudis ta nii Linnateatris, Draamateatris kui ka Vanemuises, samuti USA-s, Kanadas, Venemaal, Bulgaarias. **Kes?**

42) See USA linnuteadlane ja maalikunstnik (1785-1851) sai tuntuks tänu oma põhjalikule uurimusele Ameerika lindudest, “The Birds of America”, mille ta ise ka illustreeris. Seda teost on tänu põhjalikele ja värvilistele illustatsioonidele (näide vasakul pildil) nimetatud üheks läbi aegade suurepärasemaks ornitoloogiliseks teoseks üldse. Kuid tema mõju ornitoloogiale oli suur ka tänu tema poolt avastatud uutele linnuliikidele. Küsitava auks on nimetatud parke, tänavaid, sildasid, loomaaed jne. **Kes?**

43) 1862. aastal alustas Georg Michael ... Saksamaal õmblusmasinate tootmist. Tema perekonnanime kandva kaubamärgi alt müüakse maailmas tänini erilisi, öeldavasti ainulaadse IDT-süsteemiga õmblusmasinaid, millel on olemas nii alumine kui ka ülemine riidesöötja. Sama perekonnanime kaudu on tuntud ka kunagine tõkkejooksu EM-medalist, Saksa DV-st pärit Petra (paremal pildil). Ja veel – kuna jalgpallist oli juttu alles paari küsimuse eest, siis siin me nüüd Belgia jalgpallist ei räägi, kuigi võiks... **Mis õmblusmasinad, mis perekonnanimi?**

44) Nii nimetatakse alaliste akadeemiliste ametikohtade ehk akadeemilise karjäärimudeli süsteemi, mille puhul akadeemilised õppeasutused tagavad teadlastele püsivad töökohad ja keskse rahastuse projektipõhise tegevuse edust või ebaedust sõltumata. Lisaks kindlustundele tagab see teadlastele ka akadeemilise sõltumatuse. **Millise rahvusvahelise terminiga seda püsivat kohakindluse süsteemi tuntakse?**

45) 1940. aasta 10. mail hõivasid ühe kuningriigi väed ühe teise tollase kuningriigi territooriumi, tehes seda pea ohvriteta (konflikti ainus ohver oli üks hõivajate sõdur, kes tegi teel missioonile enesetapu). Kui aga 1627. aastal sedasama piirkonda rüüstanud muslimi piraadid viisid kaasa sadu inimesi, siis 1940. aasta okupatsiooni algul vangistati vaid käputäis välismaalasi. **Mis riik siis sel moel 1940. aastal okupeeriti?** (Okupatsiooni algatanud riigi teadmine annab 1 p)

46) See habras metall (suhteline aatommass 54,938, tihedus 7,43 grammi cm^3 kohta) leiab kasutust paljudes terase- ja pronksisulamites, aga ka näiteks desinfitseerimisel, lisaks on selle ühendiga teostatud Lascaux' koopamaalingute tumedad toonid (pilt vasakul). Inimkehas aitab see kaasa sidekudede, luude, vere hüübimisfaktori ja suguhormoonide moodustamisele. Suurimad tootjad on LAV, Austraalia ja Hiina, maailmaturul küsitakse selle eest alla 2€ kilogrammi kohta. **Mis metall?**

47) Bel Airi on nimetatud retroklassikaks, Ameerika autokultuuri pärliks, Ameerika unistuseks. Seda tänini hinnatud automudelit võib endiselt leida kohustusliku disainielemendina ameerikalikes toidukohtades. Toodeti seda mudelit aga koguni 8 põlvkonda (1950-1981). **Mis autotootja mudel Bel Air on?**

 48) 1897. aastal William Shakespeare juuniori poolt loodud ettevõtte The Shakespeare Company pakub tooteid kogu perele, soovides muuta oma tootevaldkonna nauditavaks võimalikult paljudele. Shakespeare'i kõrval kuuluvad selles vallas tegijate hulka veel nt Orvis, Lindy, Simms. Sama valdkonna veebiportaalides Eestis aga pakuvad oma tooteid veel nt Shimano, Daiwa, Owner, Keeper. Küsitav tegevusvaldkond on Eestis üsna levinud ning oli ka 1900. aastal Pariisi olümpiaprogrammis. **Mis tegevus?**

49) Küsitav sõna olevat liikvele läinud ladina ja itaalia keelte vahendusel. Saksa keeles teati seda juba 16. sajandil, tuntakse seda tänaseni aga õige mitmetes keeltes – näiteks on sellenimeline kaval ja tark tegelane sage külaline vene folklooris. Antarktikas asub koguni sellenimeline saar ning tunnevad seda ka kaardimänguhuvilised. Ja kõige eelõeldu krooniks – maleterminoloogia uuendaja Ado Grenzstein kasutas seda väljendit oma 1883. aasta raamatus etturi asemel. Ehk siis mitte ettur, vaid ... **Mis sõnast on jutt?**

50) Näete vasakult pildilt, kuidas on fikseeritud laevadel olev horisontaaljoon, mis sätestab, kui sügaval vees võib lastitud laev istuda. Need mõõtejooned on oma nime saanud ühe laevade turvalise lastimise eest võidelnud 19. sajandi Briti poliitiku järgi. Laevandusest on termin üle kandunud ka spordijalatsite maailma – nimelt on selle poliitiku nimi kasutusel tenniskingade paralleelnimena, seda tänu tuttavlike rõhtjoonte kasutusele spordijalatsite disainis (pilt paremal). **Mis nimi?**

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

51) Läänemeres on kanda kinnitamas uus krevetiliik, keda inglise keeles kutsutakse nimega *rockpool shrimp*. Juba on nad näiteks Poola rannikul hakanud välja tõrjuma kohalikku läänemere krevetti ja nähtud on neid Soome laheski, olgugi, et nende looduslik eluala jääb Atlandile ja Vahemerre. Õeldavasti saleda kujuga peen tegelane võib kasvada ligi kuue sentimeetri pikkuseks, elupaigana eelistab aga madalat vett, hoidudes kivide ja taimede vahele. Kõlbab süüa. **Mis krevetiliik?**

52) **Mis number?** (+- 1 annab 1 punkti)

- * Nii palju paikneb Kreekas Athose poolsaarel ja mäel õigeusu kloostreid
- * Nii palju riike osaleb traditsiooniliselt ragbi MM-finaalturniiril (Rugby World Cup)
- * Nii vanalt saadakse Jaapanis täisealiseks
- * See oli Gorki tehases toodetud Pobeda autode mudeli number (GAZ M ...)

53) Isa (vasakul pildil) on koos vennaga edukas äriees – erinevatel andmetel ulatuvad tema varad napilt kas üle või alla miljardi dollari. Aga lisaks on ta judotreener (töötanud ka Soomes) ning ühtlasi Venemaa judoföderatsiooni asepresident. Poeg (paremal pildil), kes kannab isaga sama eesnime, on tuntud jalgpallur, omab Soome kodakondsust, alustas mängijakarjääri Helsinki Jokerites ja kuulub hetkel Moskva Lokomotivi ridadesse. 2015. aasta Eesti-Soome maavõistlusel Turus tegi miljardäri poeg põhjanaabrite eest ka koondisedebüüdi. **Mis on isa ja poja ühine nimi?** (õige perekonnanimi annab 1 punkti)

54) See umbes 700 km pikkune jõgi ühendab Afganistani ja Pakistani territooriume, tekitades kahe riigi vahel tänini arusaamatusi veevarude kasutamise osas. Jõgi saab alguse Hindukuši mägedest ning suubub Indusesse, läbides oma teel nii Afganistani suured linnad Kabuli ja Jalalabadi kui ka Pakistanis asuva Peshawari linna. Ajalooliselt on selle org olnud tavapärane ühendustee Afganistani ja Pakistani vahel ning seda kasutas oma India retkel ka Makedoonia Aleksander. Vanades sanskriti ja avesta tekstides on jõge nimetatud kui Kubhā, mis omakorda võib olla pärit sküüdi tüvest *ku* (“vesi”). **Mis jõgi?**

55) See 27 meetri kõrgune ja arvatavalt umbes 285 tonni kaaluv Rooma-aegne monoliitsammas asub Egiptuses Aleksandria linnas ning on suurim omasugune, mis püstitatud väljaspoole Rooma impeeriumi pealinna Roomat ja Konstantinoopolit. Õigupoolest on see üks suurimaid monoliitsambaid üldse. Kuigi see püstitati tegelikult aastal 297 AD imperaator Diocletianuse auks, on seda eksitavalt kutsutud ühe varasema Rooma väejuhi (106-48 eKr) järgi, kes sai tuntuks Julius Caesari oponendina ja kes hiljem just Egiptuses mõrvati. **Mis nime sammas kannab?**

56) Oma teed kunstis alustas ta (1960-1988) graffitiloominguga, hiljem jõudis ka maalimiseni ning on lisaks tuntud kui noore lauljanna Madonna kunagine poiss-sõber. Kuigi küsitava, Haiti ja Puerto Rico juurtega New Yorgi kunstniku (pildil paremal) enda elutee lõppes üledoosi tagajärjel, viies ta pahelise “27 klubi” ridadesse, pole ei teda ega tema loomingut unustatud. Pildil (vasakul) näete tema tööd 1982. aastast, mis müüdi mullu Sotheby’ oksjonil 110 miljoni dollari eest. **Kes?**

57) Kuuldavasti olevat küsitav taimeperekond (*Corchorus*) puuvilla järel kõige levinumaks taimse kiudmaterjali allikaks, ent selle tootmine olevat puuvillast märksa odavam. Kõige rohkem kasvatatakse seda 2-4 m kõrguseks kasvavat taime tänu soodsale kliimale Gangese deltas. Selle lehed kõlbavad toiduks, selle kiust kotid leiavad aga kasutamist suhkru, kohviubade, puuviljade jmt transpordil, lisaks on see viimasel ajal tõusnud sisekujundus- ja ökoainemete suureks lemmikuks. Taime lehed leiab ka Bangladeshis vapilt (paremal). **Mis taim?**

58) 1985. aastal võeti Euroopa vabakaubanduspiirkonnas kasutusele ühtlustatud nõuded ning hakati kasutama märgist (tootele omistatud viidet), mis kinnitab, et seda kandvat toodet on hinnatud ja see on valmistatud vastavalt Euroopa Liidu nõuetele. Säärast märgist kandvaid tooteid peavad müüki lubama kõik Euroopa Majanduspiirkonna riigid, nende müümiseks pole vaja taotlema eraldi luba. **Mis täheühendit see märgis sisaldab?**

59) 2007. aastal loodi Slovakkias lastele suunatud telekanal, mis sai oma tänase nime 2011. aastal. Algselt peamiselt Ida-Euroopas levinud kanal on nüüdseks kättesaadav üle terve Euroopa ning näitab ööpäevaringselt vägivallavabu, üldjuhul dialoogita ja rahuliku tempoga minisarju ja multfilme. Mudilased saavad Eestiski nähtaval kanalil tundma õppida värve, tegevusi,

aastaaegu jms, põhikarakteriteks on seal muuhulgas tuletõrjujad, indiaanlased, erinevad loomad jne. **Mis kanal?**

60) Kuulete fragmenti ühe Ungari nüüdishelilooja teostest “Stele”. Küsitav (s 1926) kuulub meie Arvo Pärdi kõrval enimesitatavate nüüdisaegsete heliloojate hulka maailmas. **Kes on helilooja?**

61) Seda nime kannavad nii Eesti noori hullutanud Jaapani animasari kui ka üks populaarne mänguasi (vasakul pildil), mis viimastegi jõulude ajal teatud vanuses laste kingilemmik oli. Hetke kuumimad vidinad kannavad nimesid Valtryek, Spryzen ja Roktavor, kuid kokku on Takara Tomy ettevõtte poolt alates 1999. aastast sündinud sadakond erinevat versiooni sellest vidinast. **Mis nime animasari ja mänguasi kannavad?**

62) Ansambli Leningrad üks suuremaid hitte “Eksponaat” räägib neiu, kes unistab kavaleriga muuseumi minekust, et seal siis ise suurim eksponaat olla. Seejuures on neiu jaoks ülitähtis kanda ühe kindla disaineri kingi, mida ka laulu refräänis korduvalt rõhutatakse. Küsitav disainer on tuntud just stileto-skeenel, torgates silma eripäraste punaseks lakitud kingataldadega. Disainer ise, kellest on vändatud ka film “Kingamaailma tipus”, ütleb tagasihoidlikult, et tema eesmärk on teha naised ilusamaks ja seksikamaks ning näidata jalgu nii sihvakana kui võimalik. **Mis kingad, kes on disainer?**

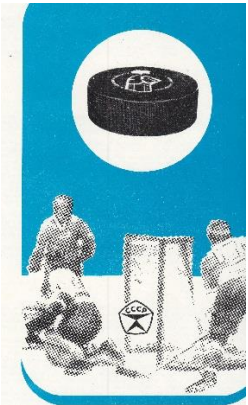
63) Tänavuste riigi teaduspreemia laureaatide hulka kuulus ka pildil olev Tallinna Tehnikaülikooli professor, kes pälvis preemia tööde tsükli “Riigi rahanduse arengud ja väljakutsed kriiside ajal ja nende järgselt Eestis ning Euroopas” eest. Küsitav on andnud olulise panuse rahanduse, kriiside ja avaliku halduse seoste uurimisse. Tema juhitud uurimisrühm on välja töötanud analüütilise raamistiku, mida saab kasutada fiskaalse valitsemise ja fiskaalbürokraatia uurimiseks, eriti kriisi kontekstis. Tuntud on ka tema isa, ühe

Eesti linna ekslinnapea ja kunagine riigikogulane. **Kes on pildil?**

64) Just selles linnas asuvat Venemaa kõrgeimad pilvelõhkujad väljaspool Moskvat. Peale selle tõstab küsitava linna mainet ka fakt, et tegu on kõige idapoolsema linnaga, kus sel suvel toimuvad jalgpalli MM-võistluste mängud. Jalgpalli on selles linnas mänginud aga ka Eesti koondislane Aleksandr Dmitrijev. **Mis linn?**

65) Küsitav telefoniseeria/allbränd on suunatud eelkõige nooremale telefonikasutajale, pakkudes stiilset ja võimsat toodet soodsas hinnaga ning müües end sloganiga „For the brave“. Müügi juures keskendutakse *online*-turundusele, hoides “tavaturunduselt” raha kokku, mis omakorda võimaldab hoida telefoni hinda konkurentidest soodsamana. Alates 2013. aastast turul oleva brändi emafirmaks on Hiina mobiilitootja, kellest 2012. aastal pärast Ericssoni ülevõtmist sai maailma suurim telekommunikatsiooni tooteid müüv ettevõtte. Küsitava allbrändi tooted on müügil ka Eestis. **Mis seeria/allbränd?**

66) 1920. aastatel tegid selle ettevõtte töötajad kultuuriloolise teo, korrastades Alatskivil unustusse vajunud Juhan Liivi haua ning püstitades sinna oma kulul suure obeliski. Ettevõtte rajas Franz Faure Tartusse juba 1880. aastail ning see tootis põllutööriistu, masinaid, kirikukelli, piirdeaedu, ehispäiseid jmt. Nõukogude ajal loodi selle baasil tehas Võit, meid aga huvitab nimi, mida ettevõtte kandis 1920. aastail. Sama nime kandis aastail 1956-1973 ka üks ettevõtte Tallinnas (reklaam pildil). **Misnimelised ettevõtted need olid?**

67) Pildidel on oma perekonda kuuluvate sisalike suurim esindaja *Tupinambis merianae*, keda on kutsutud ka must-valgeks Argentina hiiglaseks. Ta on omnivoor, võib kasvada rohkem kui meetri pikkuseks, elab nii metsades, savannides kui ka poolkõrbedes Kesk- ja Lõuna-Ameerikas. Küsitavat hinnatakse üpris intelligentseks tegelaseks ja täiesti arvestatavaks lemmikloomaks. **Mis sisalik?**

68) Tänapäeval on väga tähtis teada, kui palju on kellelgi jälgijaid Instagramis. Selles arvestuses kuulub jäme ots muidugi mitmesugustele kuulsatele isikutele. Kõige kõrgemal kohal olev mitte-isik asub selles pingereas 14. kohal, omades 87 miljoni jälgijat. See on üsna pika ajalooga ettevõtte (ja bränd), mille käivitanud organisatsioon loodi juba 1888. aasta jaanuaris ja sellel on tänaseni rohkesti liikmeid. Brändi esindusnägu on Susan Goldberg, oma Instagrami kontol aga jagatakse maailma just sellisel visuaalselt haaraval moel, nagu küsitav ettevõtte seda oma igapäevategevuses näeb. **Mis ettevõtte/bränd?**

69) Selle iseloomuliku võitluskunstiga tegeledes võib kasutada laia valikut eri relvi, meil Eestis ja ka Põhjamaades on levinud võteteks nt käsivõitlus, kahekäemõök, rapiir, kaigas, mõök ja kilp, väikemõök ja nuga, idamaised võitluskunstid. Hirvuaratavale loetelule vaatamata rahustavad selle kunsti õpetajad, kelle hulka kuuluvad nt nii kirikuõpetaja Kalle Kõiv kui ka kultuuriminister Indrek Saar, et õigeid tehnikaid kasutades pole see sugugi ohtlikum kui paaristants. Ala edendamiseks Eestis loodud erialaliidu juhatusse kuuluvad aga Ene Mii Kuusk, Kaire Russ ja Katre Kaseleht. **Mis ala?**

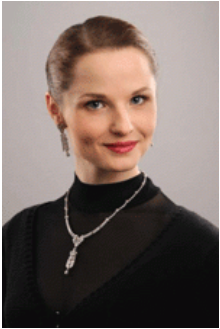
70) Pildil on hiljutine Oscari-võitja, kes on nüüdseks üle võtnud ka ühe seni Angelina Joliega seostatud rolli. **Kes?**

Eesti meistrivõistlused üksikmängus / 5. mai 2018 / Tartu

71) Fotel on korvõieliste sugukonda, puju perekonda kuuluv mitmeaastane poolpõõsas. Eestis kasvab küsitav (*Artemisia dracuncululus*) kultuurtaimena, vajades päikesepaistelist kasvukohta. Taimel on kitsad ja pisut karvased lehed ning väikesed kollakad õied. Peamiselt eristatakse kahte teisendit: vene teisend (kibe maitse) ja prantsuse teisend (magusama maitsega). Väärt maitseaine, nt prantsuse köögis. **Mis taim?**

72) Piltidel nähtav, Minskist pärit baleriin ilmus mõne aja eest Estonias meie ette kui Katariina I. Kuid lisaks kuuluvad ta rollide hulka veel nt Blanche Dubois (“Tramm nimega Iha”), Medea (“Medea”), Tatjana (“Onegin”), Tuhkatriinu (“Tuhkatriinu”), Nikia (“Bajadeer”) jt. **Kes on see alates 2008. aastast Eesti Rahvusballeti esisolistina tegutsev tantsijanna?**

73) Koolis käis see mõjuka pärnaka poeg (1893-1936, pildil paremal) oma kodulinna, doktorikraadi omandas Kielis, hiljem elas Peterburis, kuid naases Eestisse ja oli tugev eestkõneleja, aitamaks kaasa vähemusrahvuste kultuuriomavalitsuse seaduse kehtestamisele. Oli omas ajas Euroopa mõjukamaid vähemusrahvusi esindavaid poliitikuid, hiljem ka Euroopa Vähemusrahvuste Kongressi peasekretär. Suri segastel asjaoludel Pekingis, ametlikult suhkrutõve tõttu, ent mõnedel andmetel tegi homoseksuaalsetel põhjustel enesetapu. **Kes?**

74) Näete siin ühe linna lippu. 1237. aastal kerkis tulevase linna kohale sakslaste rajatud kivikindlus, linnaõigused sai sealne asula aga lõpuks aastal 1670, kusjuures esialgu moodustasid suure osa elanikkonnast Venemaalt lahkunud vanausulised. Umbes 23000 elanikku, Maardu sõpruslinn. Mõned allikad kinnitavad, et just seal sündis ka tulevane Venemaa keisrinna Katariina I. **Mis linn?**

sündis ka tulevane Venemaa keisrinna Katariina I. **Mis linn?**

75) Medalite hulgalt oli see PyeongChangis 4 medalit võitnud sportlane viimaste taliolümpiamängude edukaim murdmaasuusataja meeste hulgas, ehkki koju tuli tal naaseda kullata, kotis kolm hõbedat (ka teatesõidus ja sprinditeates) ning pronks. **Kes?**

76) Nime poolest võiks neid pidada väikesteks röövlindudeks, teadlased aga liigitavad neid lennuvõimelisteks, väikest kasvu ja sulgedega dinosaurusteks, kinnitades, et nende kunagine lennustiil olevat meenutanud uue aja deltaplaanide planeerivat lendu. Need 125 miljonit aastat tagasi elanud saurused olid alla meetri pikad ja kaalusid umbes 1 kilo. Lendamiseks kasutasid nad nelja tiiba, lisaks olid nii nende esi- kui ka tagajalgadel pikad, asümmeetrilised lennusuled. **Mis saurused?**

77) Küsitav *sitcom* oli NBC eetris aastatel 2009-2015. 125 episoodi jooksul said vaatajad nautida Pawnee linna kontoriametnike askeldusi. Sarja ehk kõige tuntuma tegelase (paremal pildil) rollis oli Nick Offerman. Tema tegelaskujust on loodud hulk internetimiime, kelle näol on tegemist on valitsemise, veganluse ja liigse töötegemise vaenluse etaloniga. Ja veel: kuigi sarja pole meil ametlikult eetris olnud, on sel seos Eestiga täiesti olemas.

Nimelt on 6. hooaja 13. osas koguni tervelt 15 sekundi jooksul näha, et väikelinna siluettina (vasakul pildil) on kasutatud Tallinna siluetti. **Mis sari?**

78) 2016. aastal asutas Los Angelese pidevatest ummikutest tüdinenud Elon Musk ettevõtte, mille peamiseks tegevusalaks sai uute tunnelite rajamine ja seeläbi liiklusprobleemide leevendamine suurlinnades. Esimene tunnel LA-s on töös, järgmised plaanid Baltimore'is ja Chicagos samuti olemas. Küsitava ettevõtte igavavõitu tegevusharu võrtsitavad lisaks ka populaarseks kaubaks osutunud, nende endi nime kandvad promotooted, näiteks leegiheitjad. **Mis nime see ettevõtte siis kannab?**

79) 1811. aastal kinnitas üks teadlane esmakordselt, et kindlal temperatuuril ja kindla rõhu all on kõikide gaaside moolruumalad võrdsed, kusjuures normaalrõhul ja temperatuuril 0 kraadi Celsiust on suvalise gaasi ühe mooli ruumala selle seaduse kohaselt 22,421 liitrit. Sealtpaale tuntaksegi seda seadust just küsitava teadlase nime järgi. **Mis seadus?**

80) Esineb ansambel "Hilised Ärkajad", mille solistik on üks füüsikuharidusega veebidisainer, keda võime lisaks üsna sageli näha endi teleekraanidel. Mõne aja eest äratas laiemat tähelepanu küsitava lõputöö Tartu ülikoolis, kus ta võttis vaatluse alla Kalevipoja jäljed rahvapärismuses ja proovis füüsikalisi meetodeid kasutades välja selgitada Kalevipoja mõõtmed, leides, et meie vägimehe kasv pidi olema vaat et üle 100 meetri. **Kes on see füüsik-laululind?**